

Zitting van 22 september 2011

Ontwerp van waterbeheersplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Advies van de Gemeenteraad

Gelet op Richtlijn 2000/60/EG van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het water, art. 13;

Gelet op de Ordonnantie van 20 oktober 2006 tot opstelling van een kader voor het waterbeleid, art. 48;

- Verplichting een beheersplan op te stellen voor het deel van het internationale stroomgebiedsdistrict gelegen op het Brusselse grondgebied;

- Leefmilieu Brussel (BIM) is belast met het opstellen van het ontwerp;

Aangezien het bovenvermelde plan het voorwerp van een openbaar onderzoek is geweest van 28 februari tot 28 augustus 2011;

Aangezien de gemeenteraden na het verstrijken van de onderzoekstermijn beschikken over zestig dagen om hun advies op te stellen en aan de Regering over te maken;

Gelet op het plan, het milieu-effectenrapport (MER), de economische analyse 2008 van het watergebruik in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en het Register van beschermde gebieden;

Brengt het volgende advies uit betreffende het ontwerp van waterbeheersplan van de regering van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest:

1. Betreffende de algemene perceptie van het plan

De totaalvisie, de structuur in 8 pijlers die het grootste deel van de facetten van een complex onderwerp dekken, de kwaliteit van de effectenstudie en de overeenkomst met de verwachtingen van de Europese kaderrichtlijn Water geven dit ontwerp van beheersplan een erg uitnodigende basis.

De zwaktes die we transversaal hebben ontwaard in het hele plan zijn de volgende:

- De operationele bijlage bevat de prioritaire acties en de instrumenten die concreet uitgewerkt zullen worden. Wij merken een heel groot aantal maatregelen op over studies, verfijnen van gegevens, verbeteren van de kennis van het net, wat uiteraard onontbeerlijk is. We betreuren echter het lage aantal concrete maatregelen en effectieve ingrepen op het terrein;
- Het ontwerp van plan bevat geen enkele budgettaire inlichting over de voorgestelde instrumenten, zelfs niet bij benadering;
- Het ontwerp van plan bevat geen enkele chronologie in het uitvoeren van de acties, noch via een voorranglijst van acties, noch via een uitvoeringstermijn. Dit zou nochtans kostbare bakens uitzetten op het vlak van haalbaarheid en relevantie tegenover de begrotingsvooruitzichten, op het vlak van coördinatie met acties van de andere openbare overheden en in het kader van een evaluatie van de stand van zaken van het plan zelf;
- In dit verband betreuren wij dat het plan in de actielijst geen actie bevat over de globale opvolging en een evaluatie van het plan;

- Er zijn twee types prioritaire acties, de *basismaatregelen* (BM), die onontbeerlijk zijn en die verplicht zijn door de kaderrichtlijn, en de *aanvullende maatregelen* (AM), die bijkomende maatregelen zijn die noodzakelijk zijn om de milieudoelstellingen in het Brussels gewest te bereiken. Wij hopen van harte dat de AM niet beschouwd zullen worden als “tweederangsacties”. Punt 2.1.2 bijvoorbeeld, “*Parasitair* helder water van het collectorennet voor afvalwater opvangen om het opnieuw naar het oppervlaktewater te laten vloeien” bestaat alleen uit een AM, terwijl het de enige concrete maatregel is van de hele pijler 2. Het is een basismaatregel voor een geïntegreerd en natuurlijk waterbeheer door recuperatie of terugsturen van water naar het oppervlaktenetwerk.

2. Betreffende onvoldoende of niet in het ontwerp van plan aangehaalde onderwerpen

–Baggeren van de Zenne

Het huidige niveau van de bedding van de Zenne is bijzonder hoog, door sedimentatielagen die lange tijd opgehoopt zijn. Het baggeren lijkt ons essentieel, gelet op de aanzienlijke impact van het huidige peil van de Zenne op bepaalde gebieden die lijden onder overstromingen, en op het beheer van afvalwater in het zuiveringsstation Brussel-Zuid. Het plan vermeldt onder pijler 1 wel (punt 1.2.4) "Het hydrografisch net reinigen" of onder pijler 2 (punt 2.1.3) "Het hydrografische net in ere herstellen als lokale afvoer van het regenwater", maar geen enkel van de acties hiervoor hebben het over de bovenvermelde, die voor ons prioritair is.

–Overdracht naar het gewestniveau van de verplichte aansluiting op de riolen

Leefmilieu Brussel is bevoegd voor de toepassing van sancties en toelatingen betreffende het lozen van afvalwater; Hydrobru neemt de financiering op zich van het leggen van riolen en beheert de betaling van de aansluiting door de inwoners en heeft tevens, via Vivaqua, de middelen om effectieve aansluitingen te controleren. De gemeente heeft dus geen enkele wettelijke hefboom om de verplichte aansluiting te laten naleven, hoewel dit momenteel een verplichting is in een gemeentereglement.

–Impactstudie strooizout

In stedelijke omgevingen wordt in winters met hevige sneeuwval op grote schaal strooizout gebruikt in het hele gewest, en dit op erg korte tijd. De impact op het oppervlaktewater, op de infiltratiesystemen, op het saneringsbeheer en op de bodem moet aanzienlijk zijn. Vragen i.v.m. deze werkwijze of een alternatief zouden moeten worden bestudeerd, becijferd om het mogelijk te maken een beslissing te nemen of het gedrag op gepaste wijze aan te passen, zowel voor openbare besturen als voor inwoners die onder de bevoegdheid van die openbare besturen vallen en die ingelicht moeten worden.

- Hulp aan gemeenten die het slachtoffer zijn van overstromingen

Het Waals Gewest heeft maatregelen genomen om hulp en solidariteit te bieden aan gemeenten en de inwoners van die gemeenten die het slachtoffer zijn van overstromingen. Het Brussels gewest zou het voorbeeld kunnen volgen van dit hulpprogramma en gelijkaardige maatregelen aannemen.

–Sanering van de Geleleysbeek

Het plan vermeldt de al geleverde inspanningen om deze beek te saneren, maar heeft het niet over wat nog moet gebeuren, noch over de noodzakelijke financiële steun van het gewest.

3. In het kader van richtlijn 1 “Ingrijpen op de polluenten om de kwaliteitsdoelstellingen voor het oppervlakte- en grondwater en de beschermde gebieden te bereiken”

–Collectoren stromen over naar beken

Door de evolutie van het klimaat lijkt het ons onontbeerlijk de standaardafmetingen van collectoren en/of bepaalde verwante installaties te herzien voor projecten in de toekomst. Zo kan vermeden worden dat ze overstromen in beken, wat zeker aanvaardbaar is vanuit een waterbouwkundig standpunt, maar wat de inspanningen om de biodiversiteit te beschermen kan tenietdoen.

–Dragger- en ruimingsslib van slikkers

Volgens ons bestaat er een reëel probleem rond het beheren van ruimingsslib dat openbare besturen verzamelen, zowel een kwalitatief als een kwantitatief probleem. Op dit moment is er geen duurzame en coherente oplossing. Hetzelfde geldt ongetwijfeld voor het baggerslib van beken en rivieren in het hele gewest.

Wij menen dat er een stand van zaken en een analyse moeten opgesteld worden rond deze problematiek, in overleg met alle openbare actoren, zodat er een oplossing kan worden gevonden.

4. In het kader van pijler 2 “Het hydrografische net kwantitatief herstellen”

- Infiltratie van regenwater in de bodem

Zoals hierboven onder paragraaf 1 vermeld, bevat pijler 2 maar een concrete actie, hoewel de inzet van deze pijler nauw verbonden is met die van pijler 5 "Een actief preventiebeleid tegen overstromingen door regenval voeren".

Het plan bevat geen enkele maatregel om regenwaterinfiltratie aan te moedigen, wat ons een nuttig instrument lijkt om het grondwaterpeil op lange termijn in stand te houden (pijler 2), voor een betere compensatie van de ondoordringbaarheid (pijler 5), en voor een natuurlijke vertraging van het water en een natuurlijke zuivering ervan.

5. In het kader van pijler 3 “Het beginsel van de terugwinning van de kosten van de waterdiensten toepassen”

- Belasting op de milieuvergunningen

Inwoners die niet kunnen worden aangesloten op het riolennet moeten er zelf voor zorgen dat hun afvalwater gezuiverd wordt overeenkomstig de wetgeving, waarvoor een milieuvergunning aangevraagd moet worden. Deze milieuvergunning wordt jaarlijks belast, wat de financiële inspanning van de inwoner onterecht verhoogt. Wij vragen daarom dat deze belasting op milieuvergunningen voor zinkputten en dispersiesystemen wordt afgeschaft.

In dezelfde geest en nog steeds voor wie niet kan worden aangesloten op het openbaar zuiveringsnet, dringen wij aan op een eerlijke prijsberekening van water, rekening houdend met hun bijzondere en kostelijke situatie.

6. In het kader van pijler 5 “Een actief preventiebeleid tegen overstromingen door regenval voeren”

- Regenplan 2008

In deze pijler, die toch een onderwerp behandelt dat vaak de Brusselse actualiteit haalt, wordt alleen het Regenplan 2008 aangehaald, zonder enige nieuwe analyse, voorstel of aanpassing. Dit roept heel wat vragen op.

Ten eerste gaat het Regenplan over 2008 tot 2011. Wat is de stand van zaken en de evaluatie nu we in het laatste trimester van 2011 zijn? Nemen we de inhoud zo over in dit project van waterbeheersplan of brengen we aanpassingen aan die inherent zijn aan de ervaring van de voorbije drie jaar? Volgens welke strategieën? Moeten er geen nieuwe meteorologische gegevens in opgenomen worden, het resultaat van de in het plan voorgestelde studies, ...?

- Wijzigingen aan de Gewestelijke Stedenbouwkundige Verordening (GSV)

Via de GSV legt de wetgever de bouwheer in bepaalde gevallen de verplichting op een regenwatertank aan te leggen als er een bepaalde oppervlakte ondoordringbaar wordt gemaakt. In deze bewoordingen die leiden tot verwarring, wilde de wetgever een stormbekken opleggen.

Bij de uitvoering van deze maatregel is de verwarring groot. Gaat het om de bouw van een rechtstreeks op het riool aangesloten watertank, zonder enig waterbesparend of vertragend effect, of gaat het om een tank met hergebruik van regenwater in het huis, maar waarbij niet alle functies van een stormbekken volledig aanwezig zijn?

Het lijkt ons noodzakelijk de GSV te wijzigen om deze ernstige ambiguïteit op te lossen, door een gemengd of gecombineerd bouwwerk op te leggen (volgens de keuze van de bouwheer of de inrichting van de plaats), met de functies van een regenwatertank stricto sensu (dus met huishoudelijk hergebruik van opgeslagen water) en van een stormbekken. De afmetingen van de twee bouwwerken of de som van de twee zouden moeten bepaald zijn door de wetgever, zoals dat ook in Vlaanderen het geval is.

- Dringende interventies

Wij wensen dat er een gewestelijke cel wordt opgericht die op elk moment kan tussenkomen in geval van overstromingen van gewestelijke beken of wegen.

Bij hevige regenval wordt heel wat afval meegesleept en raken slikkers en roosters verstopt door met het water meegevoerde voorwerpen. Als deze hindernissen snel worden weggehaald zou het water op talrijke plaatsen beter kunnen wegstromen i.p.v. overstromingen te veroorzaken. Deze tussenkomsten zouden volgens vooraf bepaalde modaliteiten kunnen gecoördineerd worden tussen het gewest en de gemeente.

- Noodnummer

Bij overstromingen werkt het noodnummer van het gewest niet. Dit verhoogt het gevoel van isolatie en onmacht bij de getroffen bevolking nog.

7. In het kader van pijler 6 "Het water opnieuw in het leefkader van de bewoners integreren"

–Cobeheer gewest-gemeenten van de waterlopen en hun omgeving

Zelfs al zijn er nog maar weinig waterlopen van categorie 2 en 3 (gemeentebeheer), komen de gemeenten toch tussen in de omgeving van waterlopen van categorie 1 (gewestbeheer) in gebieden met kostbare waterdiversiteit en met een bufferrol bij hevige regenval. Het opstellen van een gewestelijk beheersplan voor onderhoud en inrichting van Brusselse waterlopen, opgesteld samen met de gemeenten, is dus erg nuttig om de praktijken te harmoniseren en om naar duurzame doelstellingen toe te werken (ook een impact op pijlers 1, 2 en 5).

–Bestekken

In dezelfde gedachtegang zou het goed zijn als er een platform was waar de gemeenten en het gewest ervaringen konden uitwisselen, of een middel om gemeenschappelijke criteria op te stellen voor bestekken die ingrijpen op waterlopen.

–Uniek portaal voor burgers

Om de doelstellingen van pijler 4 (Rationeel watergebruik) en van pijler 6 (Water in het leefkader) te bereiken, komt het erop aan dat de burgers zich de grondstof “water” opnieuw eigen maken. Door de techniciteit en de complexiteit van het huidige distributie- en saneringsnet zijn ze er immers van verwijderd geraakt. In deze context lijkt het ons fundamenteel dat de relatie tussen burger en openbare instellingen rond water verbeterd wordt.

Daarom dringen wij in de eerste plaats aan op de noodzaak om een unieke portaal-site te maken waar de burger toegang heeft tot alle informatie over alle domeinen die te maken hebben met water. Deze site zou de burger dan kunnen doorverwijzen naar de dienst of de instelling die van toepassing is op zijn vraag of zijn probleem.

–Promotie van preventieve en alternatieve technologieën op het vlak van sanering

In operationele doelstelling 6.2.1, “Voorbeelden van goed waterbeheer belichten”, betreuren wij dat we geen acties zien over tests, studies, promotie van duurzame technologieën die nochtans beproefd en goedgekeurd zijn in aangrenzende gewesten en landen, maar die bij ons nog vaak te onbekend zijn. Zelfs al is de typologie van het Brussels gewest niet ideaal voor zuivering door planten of het gebruik van droge toiletten, toch zou de relevantie van deze technieken op het vlak van watervervuilingspreventie ze in het hart moeten plaatsen van een sensibiliseringsprogramma. Vooral omdat de belangrijkste reden waarom de ontwikkeling ervan wordt afgeremd cultureel en psychologisch van aard is.

8. In het kader van pijler 8 “Bijdragen in de opstelling van een internationaal waterbeleid”

- Coördinatie van de Brusselse actoren

Voor de overgang naar het internationale niveau stelt punt 8.1.1 voor “Het water beheren aan de hand van grote stroomgebiedbekkens” wat een intergewestelijk overleg veronderstelt.

Voordat we overgaan naar het intergewestelijke niveau wensen we een nauwere coördinatie en een betere opvolging tussen alle actoren van het water te Brussel. Het grote aantal ervan en de complexe bevoegheidsverdeling zijn in tegenstelling met de onmisbare totaalvisie die nodig is voor een zinnig en duurzaam beheer van de grondstof “water”. De coherentie van goede voorlichting van burgers en de opvolging van hun zou er ook versterkt door worden (impact op pijlers 4 en 6).

–Participatief beleid

Nog steeds i.v.m. pijlers 4, 6 en 8 betreuren wij dat er geen enkele maatregel is voorzien om te overleggen met het verenigingsleven dat actief is op het vlak van water.

De Gemeenteraad vraagt dat het ontwerp van waterbeheersplan van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest rekening houdt met de in onderhavig advies geuite opmerkingen.

Aldus gedaan en beraadslaagd in openbare zitting.

Op bevel:

De adjunct-gemeentesecretaris,

De Voorzitter,

(get.) Thierry BRUIER-DESMETH

(get.) Armand DE DECKER